

Bir Köpekte Oral Myiasis Olgusu

Murat SEVGİLİ, Mehtap Gül ALTAŞ, Ahmet GÖKÇEN

Harran Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Şanlıurfa, Türkiye

ÖZET: Genel durumu bozuk ve ağzında yara şikayeti ile Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Kliniğine getirilen bir köpekte oral myiasis tespit edildi. Köpeğin ağzından 24 adet larva toplandı. Mikroskopik incelemede larvaların, *Lucilia sericata*'nın birinci dönem larvası olduğu saptandı.

Anahtar Sözcükler: *Lucilia sericata*, oral myiasis, köpek

Oral Myiasis in a Dog

SUMMARY: Oral myiasis was found in a dog that was brought to the pet clinic of Veterinary Faculty of Harran University in bad condition and with a wound in its mouth. During microscopic examination, the larvae were identified as the first stage larvae of *Lucilia sericata*.

Key Words: *Lucilia sericata*, oral myiasis, dog

GİRİŞ

Myiasis bazı Diptera larvalarının yaşamlarının en azından zorunlu bir periyodunda, omurgalı hayvanların ve insanların canlı veya ölü dokuları, vücut sıvıları veya gıdaları ile beslenmeleri sonucu oluşan patolojik durum olarak tarif edilmektedir. Hayvanlarda parazitlenen Diptera larvalarının obligatör olanları hayvanların vücudunda paraziter hayat geçirirler, fakültatif olanları ise kadavra, bozuk gıda, dışkı vs. çürümüş organik maddeler üzerinde gelişebildikleri gibi bir hayvanın vücudunda da gelişebilirler. Bu sineklerin larvaları deri, deri altı, yumuşak dokular, ağız, mide, bağırsak, ürogenital sistem, burun, kulak ve gözde parazitlenebilirler. Myiasis klinik olarak sinek larvalarının yerleştiği yere göre kutanöz, travmatik, intestinal, oküler, vulvar ve uriner myiasis olarak sınıflandırılır (5, 11, 19).

Myiasis genellikle mevsimsel olarak gözlenmektedir. Sinekler ilkbahar sonları ve yaz başlarında ortaya çıkmakta ve yaz ortalarında sayıları en yüksek olarak görülmektedir. Yazın özellikle sıcak ve kurak günlerinde sayıları oldukça azalırken, yağışlı geçen yaz günlerinde artış olmaktadır. Erişkin sinekler, Nisan-Eylül ayları arasında görülürken, larval enfestasyonlara en fazla Haziran-Eylül ayları arasında rastlanmaktadır (5, 11, 15, 19).

Farklı hayvanlarda değişik myiasis vakaları dünyada (3, 4, 7-10, 12, 18) ve Türkiye'de (1, 2, 6, 13-17) yapılan çeşitli araştırmalarla bildirilmiştir. Yapılan çalışmalarda köpeklerde oral myiasis vakasına rastlanmadığından dolayı bu olgunun yaygınlaşması uygun görülmüştür.

OLGU

Mart 2005'de Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Küçük Hayvan Kliniği'ne genel durum bozukluğu nedeniyle getirilen bir köpeğe klinisyenler tarafından yapılan muayenede hayvanda genel durum bozukluğu, solunum güçlüğü, düşük nabız ve vücut ısısı gibi klinik semptomlar saptanmıştır. Hayvanın muayenesi esnasında ağzında çok sayıda kurtçuk bulunmuş ve Parazitoloji Anabilim Dalına bildirilmiştir. Genel durumu oldukça kötü olan hayvanın ağzında diş etlerinin ve dudakların iç kısmında yoğun olarak larvalar bulunmuştur. Ağız boşluğu yıkanarak ve fırça yardımı ile 24 adet larva toplanmıştır. Larvalar yıkandıktan sonra, içinde %70'lik alkol bulunan şişelere konulmuştur. Larvalar canlı olmadığı için kültürü yapıp, ergin sinek elde edilememiştir. Laboratuvarında larvalardan preparat yapılmak üzere larvalar bir petri kutusuna konulup, üzerlerine %70'lik sıcak alkol dökülerek tespit edilmiştir. Bu larvalar iyice soğutulduktan sonra içerisinde temiz bir alkol bulunan şişelere konulmuştur. Küçük bir bistüri yardımıyla birkaç yerinden delinen larvalar, içerisinde %30'luk Potasyum hidroksit bulunan petri kutularında şeffaflanmaya bırakılmış ve şeffaflaşan larvalar distile suyla yıkanıp kurulandıktan sonra tür ve dönemini belirleyen morfolojik özelliklerini verecek kısımlar stereo mikroskop altında diseke edilmiştir. Larvaya ait bu bölümler preparatın uzun süre bozulmadan kalmasını

Makale türü/Article type: **Olgu Sunumu / Case Report**

Geliş tarihi/Submission date: 21 Ağustos/21 August 2008

Düzeltilme tarihi/Revision date: 13 Kasım/13 November 2008

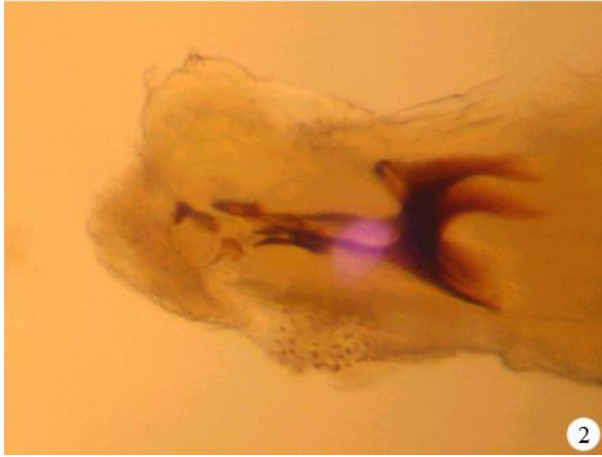
Kabul tarihi/Accepted date: 17 Aralık/17 December 2008

Yazışma /Corresponding Author: Murat Sevgili

Tel: (90) (414) 312 84 51 Fax: (90) (414) 314 41 58

E-mail: msevgili@hotmail.com

sağlayan CM Medium ile lam üzerine monte edilmiştir (14-17). Hazırlanan preparatlar mikroskopta incelenerek, ilgili literatürler (4, 5, 11, 19) ışığında, larvaların morfolojik özellikleri dikkate alınarak tür tayini yapılmıştır. Yapılan muayeneler sonucunda larvaların *L.sericata*'nın birinci dönem larvaları olduğu tespit edilmiştir.



Şekil 1. Köpeğin ağızda bulunan larvaların görünüşü.
2. *Lucilia sericata* Pharyngeal scleton'unun görünüşü.

TARTIŞMA

Diptera dizisi *Calliphoridae* ve *Sarcophagidae* ailelerindeki türler içerisinde bulunan sinekler, travmatik myiasise sebep olmaktadır. Bu sineklerden zorunlu parazit olanlar canlı konağın üzerinde ya da içinde yaşarlar, isteğe bağlı parazitler olanlar ise ölü konağın üzerinde de gelişebilirler. Myiasis bazı durumlarda evcil hayvanları ciddi bir şekilde sağlığını bozan ve önemli ekonomik kayıplara neden olan en önemli parazitler hastalıklardan biri olabilmektedir (4, 5, 11). Hastalıktan en çok koyunlar etkilenmekle beraber, *Wohlfartia* ve *Lucilia* sineklerinin sebep olduğu myiasis vakalarına diğer birçok evcil ve yabani hayvanlarda rastlanmaktadır. *Lucilia sericata*, hayvanlarda nadiren de insanlarda myiasise sebep olan fakültatif parazitlerden biridir. Bu sinekle infestasyon, hayvan ve insanla-

rın vücudunun özellikle ağız, göz ve burunlarında bulunan yaralarla olmaktadır (11, 19). Sığır (15), koyun (2), keçi (11, 15), at (7), köpek (4, 10, 12, 13, 16, 17), deve (6, 18), tavşan (1), kaz (8) ve balıklarda (3) myiasis vakaları bildirilmiştir.

Farkas ve Kepes yaptıkları bir çalışmada (7), atların vulva bölgesinde meydana gelen myiasis olaylarında *W. magnifica* sineğinin larvalarını bulmuşlardır. Valentin ve ark. (18), dişi develerde şekillenen genital myiasis olaylarında *W. magnifica* larvalarını, Ferroglio ve ark. (10), bir köpeğin karın bölgesinde meydana gelen travmatik lezyonlarda *Cordylobia antropophaga* larvalarını, Bristov ve ark. (3), balıkların mide-sinde *C. vicina* larvalarını, Farkas ve ark. (8), kazların bilhassa kanatlarında meydana gelen myiasis vakalarında *W. magnifica* ve *L. sericata* larvalarını tespit etmişlerdir.

Türkiye'de ise Samsar ve ark. (13), Ankara'da bir köpek yavrusunun göz kapaklarının iç kısımlarından *Calliphora vomitoria* türüne ait larvaları tespit etmişlerdir. Şaki ve Özer (15), dişi koyunların kuyruk bölgesinde, erkeklerin ise tırnak arasında, dişi sığırların vulva ve çevresinde, bir erkek sığırın gözünde myiasis vakaları gözlemlediklerini ve lezyonlu bölgelerden toplanan larvaların %98,08'inin *W. magnifica*, %1,92'sinin de *L. sericata* türünden olduğunu bildirmişlerdir. Şaki (16), Elazığ yöresinde 1998-1999 yılları arasında, 18 köpeğin değişik vücut bölgelerinde myiasis vakaları saptamış ve lezyonların tamamında *Wohlfartia magnifica*'ya ait larvaları bulmuştur. Dinçer ve ark. (6), Aydın bölgesinde bir devenin burun boşluğunda şekillenen myiasis vakasında *Cephalopina titillator* türünün üçüncü dönem larvasını ilk defa saptadıklarını ifade etmişlerdir. Altınöz ve Dik (1), Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesinde otopsi yapılan bir laboratuvar tavşanının sekumunda *C. vicina* sineğinin larvalarını bulmuşlardır. Ütük (17), İzmit'te Veteriner kliniğine getirilen bir av köpeğinin memesinde myiasise rastlamış ve buradan *Wohlfartia magnifica*'nın üçüncü dönem larvalarını tespit etmiştir. Aydenizöz ve Dik (2), ağızda yara şikayeti ile Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesi kliniklerine getirilen 4-5 aylık bir kuzunun dişetindeki lezyonlarda, üçüncü dönem *Wohlfartia magnifica* larvalarını saptamışlardır.

Hayvanlarda önemli bozukluklara ve ekonomik kayıplara neden olduğundan dolayı, myiasis olaylarında tedavi ve korunma yöntemlerinin geliştirilmesine ve bu amaçla uygun ilaçların kullanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Myiasis olaylarının önlenmesi ya da asgariye indirilebilmesi için myiasis etkeni sineklerin çoğalmasında önemli rol oynayan kadavra ve diğer organik maddelerin kapalı olarak muhafaza edilmesi, hayvanların yetiştirilme ve bakım şartlarının iyileştirilmesi ve bu hayvanlarda bulunan açık yaraların uygun bir şekilde tedavisi edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Altınöz F, Dik B, 2001. Bir tavşanın (*Oryctolagus cuniculus*) sekumunda bulunan *Calliphora vicina* (*Diptera: Calliphoridae*) larvaları. *Türkiye Parazitolojisi Derg.* 25: 377-379.

2. **Aydenizöz M, Dik B**, 2008. Bir Kuzuda *Wohlfahrtia magnifica* (Diptera: Sarcophagidae)'dan kaynaklanan gingival miyaz olgusu, *Türkiye Parazitol. Derg*, 32: 79-81.
3. **Bristov GA, Berland B, Fossa SA**, 1990. A first case of myiasis in fish. *J Parasitol*, 76: 256-257.
4. **Cramer RBC, Sanavaria A, Oliveria MQ, de Souza FS, de Rocco FDA, Cardoso PG**, 2000. Inquiry of cases of myiasis by *Dermatobia hominis* in dogs of the southern zone of Rio de Janeiro municipality in 2000. *Braz J Vet Res Anim Sci*, 39: 176-180.
5. **Dinçer Ş**, 1997. İnsan ve Hayvanlarda Myiasis. Eds. Özcel MA, Daldal N. *Parazitoloji'de Artropod Hastalıkları ve Vektörler*. Türkiye Parazitoloji Derneği. Yayın No: 13. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir. p.169-233.
6. **Dinçer Ş, Yıldız K, Nalbantoğlu S**, 2000. Türkiye'de develerde (*Camelus dromedarius*) ilk *Cephalopina titillator* (Diptera: Oestridae) larvası. *Türkiye Parazitol Derg*, 24: 311-312.
7. **Farkas R, Kepes G**, 2001. Traumatic myiasis of horses caused by *Wohlfahrtia magnifica*. *Acta Vet Hungarica*, 49: 311-318.
8. **Farkas R, Szántó Z, Hall M**, 2001. Traumatic myiasis of geese in Hungary. *Vet Parasitol*, 95: 45-52.
9. **Farkas R, Hell E, Hall MJR and Gyurkovszky M**, 2005. *In vitro* rearing of screwworm fly *Wohlfahrtia magnifica*. *Med Vet Entomol*, 19: 22-26.
10. **Ferroglio E, Rossi L, Trisciuglio A**, 2003. *Cordylobia anthropophaga* myiasis in a dog returning to Italy from a tropical country. *Vet Rec*, 153: 330-331.
11. **Kettle DS**, 1990. *Medical and Veterinary Entomology*. CAB International, Wallingford, p. 241-261.
12. **Penny DS**, 1989. Fly strike in a dog. *Vet Rec*, 1: 24.
13. **Samsar E, Güzel N, Karaer Z, Yavru N ve Gürkan M**, 1986. Köpek gözünde *Calliphora vomitoria* olgusu. *Selçuk Ü Vet Fak Derg*, 2: 167-170.
14. **Sevgili M, Şaki CE ve Gökçen A**, 2004. Bir ceylanda genital myiasis olgusu. *Türkiye Parazitol Derg*, 28: 202-204.
15. **Şaki CE, Özer E**, 1999. Elazığ ve çevresinde sığır, koyun ve keçilerde myiasisler ve bunların tedavileri. *Tr J Vet Anim Sci*, 23: 261-268.
16. **Şaki CE**, 2004. Elazığ'da köpeklerde tespit edilen travmatik myiasisler. *F Ü Sağlık Bil Derg*, 18: 29-33.
17. **Ütük AE**, 2006. Bir köpekte travmatik myiasis olgusu. *F Ü Sağlık Bil Derg*, 20: 97-99.
18. **Valentin MP, Baumann O, Schein E and Bajanbileg S**, 1997. Genital myiasis (*Wohlfahrtiosis*) in camel herds of Mongolia. *Vet. Parasitol*, 73: 335-346.
19. **Zumpt F**, 1965. Myiasis in Man and Animals in the Old World. Butterwoths & Co.Ltd., London, p.38-48.